Πιθανότητες και Στατιστική

Ενότητα 3:
Διακριτές τυχαίες μεταβλητές

Αντώνιος Οικονόμου

Σχολή Θετικών Επιστημών
Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών

Αθήνα 2015

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

- X διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_X(x)$.

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

- X διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_X(x)$.
- A ενδεχόμενο (γεγονός).

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

- X διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_X(x)$.
- A ενδεχόμενο (γεγονός).
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος του A:

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

- X διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_X(x)$.
- A ενδεχόμενο (γεγονός).
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος του A:

$$p_{X|A}(x) = P(X = x|A) = \frac{P(\{X = x\} \cap A)}{P(A)}.$$

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

- X διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_X(x)$.
- A ενδεχόμενο (γεγονός).
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος του A:
$$p_{X|A}(x) = P(X = x|A) = \frac{P(\{X = x\} \cap A)}{P(A)}.$$
- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ:

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

- X διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_X(x)$.
- A ενδεχόμενο (γεγονός).
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος του A:

$$p_{X|A}(x) = P(X = x|A) = \frac{P(\{X = x\} \cap A)}{P(A)}.$$

- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ: $p_{X|A}(x) \geq 0$, $\sum_x p_{X|A}(x) = 1$.

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

- X διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_X(x)$.
- A ενδεχόμενο (γεγονός).
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος του A:
$$p_{X|A}(x) = P(X = x|A) = \frac{P(\{X = x\} \cap A)}{P(A)}.$$
- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ: $p_{X|A}(x) \geq 0$, $\sum_x p_{X|A}(x) = 1$.
- Π.χ. Ρίψη ζαριού.

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

- X διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_X(x)$.
- A ενδεχόμενο (γεγονός).
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος του A:

$$p_{X|A}(x) = P(X = x|A) = \frac{P(\{X = x\} \cap A)}{P(A)}.$$

- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ: $p_{X|A}(x) \geq 0$, $\sum_x p_{X|A}(x) = 1$.
- Π.χ. Ρίψη ζαριού.
  X: ένδειξη.

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

- X διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_X(x)$.
- A ενδεχόμενο (γεγονός).
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος του A:

$$p_{X|A}(x) = P(X = x|A) = \frac{P(\{X = x\} \cap A)}{P(A)}.$$

- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ: $p_{X|A}(x) \geq 0$, $\sum_x p_{X|A}(x) = 1$.
- Π.χ. Ρίψη ζαριού.
  X: ένδειξη.
  A: Ήρθε άρτιος.

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

- X διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_X(x)$.
- A ενδεχόμενο (γεγονός).
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος του A:
$$p_{X|A}(x) = P(X = x|A) = \frac{P(\{X = x\} \cap A)}{P(A)}.$$
- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ: $p_{X|A}(x) \geq 0$, $\sum_x p_{X|A}(x) = 1$.
- Π.χ. Ρίψη ζαριού.
  X: ένδειξη.
  A: Ήρθε άρτιος.
  $p_X(x) = \frac{1}{6}$, $x = 1, 2, \ldots, 6$.

Δεσμευμένη τ.μ. από γεγονός

- X διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_X(x)$.
- A ενδεχόμενο (γεγονός).
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος του A:
$$p_{X|A}(x) = P(X = x|A) = \frac{P(\{X = x\} \cap A)}{P(A)}.$$
- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ: $p_{X|A}(x) \geq 0$, $\sum_x p_{X|A}(x) = 1$.
- Π.χ. Ρίψη ζαριού.
  X: ένδειξη.
  A: Ήρθε άρτιος.
  $p_X(x) = \frac{1}{6}$, $x = 1, 2, \ldots, 6$.
  $p_{X|A}(x) = \frac{1}{3}$, $x = 2, 4, 6$.

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

$$P(A \cap \{X = x\}) \quad = \quad P(A)p_{X|A}(x).$$

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

$$P(A \cap \{X = x\}) \;=\; P(A)p_{X|A}(x).$$

- **Θεώρημα Ολικής Πιθανότητας:**

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

$$P(A \cap \{X = x\}) \quad = \quad P(A) p_{X|A}(x).$$

- **Θεώρημα Ολικής Πιθανότητας:**
$A_1, A_2, \ldots$ ξένα ανά δύο (ασυμβίβ.) *και* $\cup_{i=1}^{\infty} A_i = \Omega \Rightarrow$

$$p_X(x) = \sum_{i=1}^{\infty} P(A_i) p_{X|A_i}(x).$$

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

$$P(A \cap \{X = x\}) \;=\; P(A) p_{X|A}(x).$$

- **Θεώρημα Ολικής Πιθανότητας:**
$A_1, A_2, \ldots$ ξένα ανά δύο (ασυμβίβ.) και $\cup_{i=1}^{\infty} A_i = \Omega \Rightarrow$

$$p_X(x) = \sum_{i=1}^{\infty} P(A_i) p_{X|A_i}(x).$$

- **Κανόνας του Bayes:**

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

$$P(A \cap \{X = x\}) \;=\; P(A)p_{X|A}(x).$$

- **Θεώρημα Ολικής Πιθανότητας:**
$A_1, A_2, \ldots$ ξένα ανά δύο (ασυμβίβ.) και $\cup_{i=1}^{\infty} A_i = \Omega \Rightarrow$

$$p_X(x) = \sum_{i=1}^{\infty} P(A_i)p_{X|A_i}(x).$$

- **Κανόνας του Bayes:**

$$P(A|X = x) = \frac{P(A)p_{X|A}(x)}{p_X(x)}.$$

Παράδειγμα: Αριθμός διαγων. μέχρι επιτυχία

Παράδειγμα: Αριθμός διαγων. μέχρι επιτυχία

- Φοιτητής δίνει επανειλημμένα ένα μάθημα μέχρι να το περάσει.

Παράδειγμα: Αριθμός διαγων. μέχρι επιτυχία

- Φοιτητής δίνει επανειλημμένα ένα μάθημα μέχρι να το περάσει.
- Σε κάθε διαγώνισμα έχει πιθανότητα επιτυχίας p, ανεξάρτητα από τα προηγούμενα αποτελέσματά του.

Παράδειγμα: Αριθμός διαγων. μέχρι επιτυχία

- Φοιτητής δίνει επανειλημμένα ένα μάθημα μέχρι να το περάσει.
- Σε κάθε διαγώνισμα έχει πιθανότητα επιτυχίας p, ανεξάρτητα από τα προηγούμενα αποτελέσματά του.
- X: Αριθμός διαγωνισμάτων μέχρι να το περάσει.

Παράδειγμα: Αριθμός διαγων. μέχρι επιτυχία

- Φοιτητής δίνει επανειλημμένα ένα μάθημα μέχρι να το περάσει.
- Σε κάθε διαγώνισμα έχει πιθανότητα επιτυχίας p, ανεξάρτητα από τα προηγούμενα αποτελέσματά του.
- X: Αριθμός διαγωνισμάτων μέχρι να το περάσει.
- A: Ο φοιτητής περνάει το μάθημα μέσα σε n φορές.

Παράδειγμα: Αριθμός διαγων. μέχρι επιτυχία

- Φοιτητής δίνει επανειλημμένα ένα μάθημα μέχρι να το περάσει.
- Σε κάθε διαγώνισμα έχει πιθανότητα επιτυχίας p, ανεξάρτητα από τα προηγούμενα αποτελέσματά του.
- X: Αριθμός διαγωνισμάτων μέχρι να το περάσει.
- A: Ο φοιτητής περνάει το μάθημα μέσα σε n φορές.
- $p_{X|A}(x) =$;

Παράδειγμα: Αριθμός διαγων. μέχρι επιτυχία

- Φοιτητής δίνει επανειλημμένα ένα μάθημα μέχρι να το περάσει.
- Σε κάθε διαγώνισμα έχει πιθανότητα επιτυχίας p, ανεξάρτητα από τα προηγούμενα αποτελέσματά του.
- X: Αριθμός διαγωνισμάτων μέχρι να το περάσει.
- A: Ο φοιτητής περνάει το μάθημα μέσα σε n φορές.
- $p_{X|A}(x) = ;\ ;$

Παράδειγμα: Αριθμός διαγων. μέχρι επιτυχία

- Φοιτητής δίνει επανειλημμένα ένα μάθημα μέχρι να το περάσει.
- Σε κάθε διαγώνισμα έχει πιθανότητα επιτυχίας p, ανεξάρτητα από τα προηγούμενα αποτελέσματά του.
- X: Αριθμός διαγωνισμάτων μέχρι να το περάσει.
- A: Ο φοιτητής περνάει το μάθημα μέσα σε n φορές.
- $p_{X|A}(x) = ;\ ;\ ;$

Παράδειγμα: Αριθμός διαγων. μέχρι επιτυχία

- Φοιτητής δίνει επανειλημμένα ένα μάθημα μέχρι να το περάσει.
- Σε κάθε διαγώνισμα έχει πιθανότητα επιτυχίας p, ανεξάρτητα από τα προηγούμενα αποτελέσματά του.
- X: Αριθμός διαγωνισμάτων μέχρι να το περάσει.
- A: Ο φοιτητής περνάει το μάθημα μέσα σε n φορές.
- $p_{X|A}(x) =$; ; ; $p_{X|A^c} =$;

Παράδειγμα: Αριθμός διαγων. μέχρι επιτυχία

- Φοιτητής δίνει επανειλημμένα ένα μάθημα μέχρι να το περάσει.
- Σε κάθε διαγώνισμα έχει πιθανότητα επιτυχίας p, ανεξάρτητα από τα προηγούμενα αποτελέσματά του.
- X: Αριθμός διαγωνισμάτων μέχρι να το περάσει.
- A: Ο φοιτητής περνάει το μάθημα μέσα σε n φορές.
- $p_{X|A}(x) = \ ; \ ; \ ; \ p_{X|A^c} = \ ; \ ;$

Παράδειγμα: Αριθμός διαγων. μέχρι επιτυχία

- Φοιτητής δίνει επανειλημμένα ένα μάθημα μέχρι να το περάσει.
- Σε κάθε διαγώνισμα έχει πιθανότητα επιτυχίας p, ανεξάρτητα από τα προηγούμενα αποτελέσματά του.
- X: Αριθμός διαγωνισμάτων μέχρι να το περάσει.
- A: Ο φοιτητής περνάει το μάθημα μέσα σε n φορές.
- $p_{X|A}(x) = ;\ ;\ ;\ p_{X|A^c} = ;\ ;\ ;$

Δεσμευμένη τ.μ. από άλλη τ.μ.

Δεσμευμένη τ.μ. από άλλη τ.μ.

- (X,Y) διδιάστατη διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_{X,Y}(x,y)$.

Δεσμευμένη τ.μ. από άλλη τ.μ.

- (X, Y) διδιάστατη διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_{X,Y}(x, y)$.
- $p_X(x)$, $p_Y(y)$ οι αντίστοιχες περιθώριες σμπ.

Δεσμευμένη τ.μ. από άλλη τ.μ.

- (X, Y) διδιάστατη διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_{X,Y}(x, y)$.
- $p_X(x)$, $p_Y(y)$ οι αντίστοιχες περιθώριες σμπ.
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος ότι $Y = y$:

Δεσμευμένη τ.μ. από άλλη τ.μ.

- (X, Y) διδιάστατη διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_{X,Y}(x, y)$.
- $p_X(x)$, $p_Y(y)$ οι αντίστοιχες περιθώριες σμπ.
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος ότι $Y = y$:

$$p_{X|Y}(x|y) = P(X = x|Y = y) = \frac{P(X = x, Y = y)}{P(Y = y)}.$$

Δεσμευμένη τ.μ. από άλλη τ.μ.

- (X, Y) διδιάστατη διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_{X,Y}(x, y)$.
- $p_X(x)$, $p_Y(y)$ οι αντίστοιχες περιθώριες σμπ.
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος ότι $Y = y$:
$$p_{X|Y}(x|y) = P(X = x|Y = y) = \frac{P(X = x, Y = y)}{P(Y = y)}.$$
- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ:

Δεσμευμένη τ.μ. από άλλη τ.μ.

- (X, Y) διδιάστατη διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_{X,Y}(x, y)$.
- $p_X(x)$, $p_Y(y)$ οι αντίστοιχες περιθώριες σμπ.
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος ότι $Y = y$:
$$p_{X|Y}(x|y) = P(X = x|Y = y) = \frac{P(X = x, Y = y)}{P(Y = y)}.$$
- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ: $p_{X|Y}(x|y) \geq 0$, $\sum_x p_{X|Y}(x|y) = 1$.

Δεσμευμένη τ.μ. από άλλη τ.μ.

- (X, Y) διδιάστατη διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_{X,Y}(x, y)$.
- $p_X(x)$, $p_Y(y)$ οι αντίστοιχες περιθώριες σμπ.
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος ότι $Y = y$:
$$p_{X|Y}(x|y) = P(X = x|Y = y) = \frac{P(X = x, Y = y)}{P(Y = y)}.$$
- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ: $p_{X|Y}(x|y) \geq 0$, $\sum_x p_{X|Y}(x|y) = 1$.
- Η δεσμευμένη σμπ. της Y δοθέντος ότι $X = x$:

Δεσμευμένη τ.μ. από άλλη τ.μ.

- (X, Y) διδιάστατη διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_{X,Y}(x, y)$.
- $p_X(x)$, $p_Y(y)$ οι αντίστοιχες περιθώριες σμπ.
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος ότι $Y = y$:
$$p_{X|Y}(x|y) = P(X = x|Y = y) = \frac{P(X = x, Y = y)}{P(Y = y)}.$$
- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ: $p_{X|Y}(x|y) \geq 0$, $\sum_x p_{X|Y}(x|y) = 1$.
- Η δεσμευμένη σμπ. της Y δοθέντος ότι $X = x$:
$$p_{Y|X}(y|x) = P(Y = y|X = x) = \frac{P(X = x, Y = y)}{P(X = x)}.$$

Δεσμευμένη τ.μ. από άλλη τ.μ.

- (X, Y) διδιάστατη διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_{X,Y}(x, y)$.
- $p_X(x)$, $p_Y(y)$ οι αντίστοιχες περιθώριες σμπ.
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος ότι $Y = y$:
$$p_{X|Y}(x|y) = P(X = x|Y = y) = \frac{P(X = x, Y = y)}{P(Y = y)}.$$
- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ:
$p_{X|Y}(x|y) \geq 0$, $\sum_x p_{X|Y}(x|y) = 1$.
- Η δεσμευμένη σμπ. της Y δοθέντος ότι $X = x$:
$$p_{Y|X}(y|x) = P(Y = y|X = x) = \frac{P(X = x, Y = y)}{P(X = x)}.$$
- Όμοια:

Δεσμευμένη τ.μ. από άλλη τ.μ.

- (X, Y) διδιάστατη διακριτή τ.μ. με σμπ. $p_{X,Y}(x, y)$.
- $p_X(x)$, $p_Y(y)$ οι αντίστοιχες περιθώριες σμπ.
- Η δεσμευμένη σμπ. της X δοθέντος ότι $Y = y$:

$$p_{X|Y}(x|y) = P(X = x|Y = y) = \frac{P(X = x, Y = y)}{P(Y = y)}.$$

- Η δεσμευμένη σμπ. έχει τις ιδιότητες μιας σμπ: $p_{X|Y}(x|y) \geq 0$, $\sum_x p_{X|Y}(x|y) = 1$.
- Η δεσμευμένη σμπ. της Y δοθέντος ότι $X = x$:

$$p_{Y|X}(y|x) = P(Y = y|X = x) = \frac{P(X = x, Y = y)}{P(X = x)}.$$

- Όμοια: $p_{Y|X}(y|x) \geq 0$, $\sum_y p_{Y|X}(y|x) = 1$.

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

$$p_{X,Y}(x,y) = p_X(x)p_{Y|X}(y|x) = p_Y(y)p_{X|Y}(x|y)$$

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

$$p_{X,Y}(x,y) = p_X(x)p_{Y|X}(y|x) = p_Y(y)p_{X|Y}(x|y)$$

- **Θεώρημα Ολικής Πιθανότητας:**

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

$$p_{X,Y}(x, y) = p_X(x)p_{Y|X}(y|x) = p_Y(y)p_{X|Y}(x|y)$$

- **Θεώρημα Ολικής Πιθανότητας:**

$$p_Y(y) = \sum_x p_X(x)p_{Y|X}(y|x).$$

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

$$p_{X,Y}(x,y) = p_X(x)p_{Y|X}(y|x) = p_Y(y)p_{X|Y}(x|y)$$

- **Θεώρημα Ολικής Πιθανότητας:**

$$p_Y(y) = \sum_x p_X(x)p_{Y|X}(y|x).$$

- **Κανόνας του Bayes:**

Υπολογιστικά θεωρήματα με δεσμ. σμπ.

- **Πολλαπλασιαστικός Νόμος:**

$$p_{X,Y}(x,y) = p_X(x)p_{Y|X}(y|x) = p_Y(y)p_{X|Y}(x|y)$$

- **Θεώρημα Ολικής Πιθανότητας:**

$$p_Y(y) = \sum_x p_X(x)p_{Y|X}(y|x).$$

- **Κανόνας του Bayes:**

$$p_{X|Y}(x|y) = \frac{p_X(x)p_{Y|X}(y|x)}{p_Y(y)}.$$

Παράδειγμα: Λάθη απαντήσεων καθηγητή

Παράδειγμα: Λάθη απαντήσεων καθηγητή

- Κατά τη διάρκεια μιας ομιλίας του, ένας καθηγητής δέχεται 0, 1 ή 2 ερωτήσεις με ίσες πιθανότητες $\frac{1}{3}$.

Παράδειγμα: Λάθη απαντήσεων καθηγητή

- Κατά τη διάρκεια μιας ομιλίας του, ένας καθηγητής δέχεται 0, 1 ή 2 ερωτήσεις με ίσες πιθανότητες $\frac{1}{3}$.
- Σε κάθε ερώτηση που του τίθεται απαντάει λάθος με πιθανότητα $\frac{1}{4}$, ανεξάρτητα από οτιδήποτε άλλο.

Παράδειγμα: Λάθη απαντήσεων καθηγητή

- Κατά τη διάρκεια μιας ομιλίας του, ένας καθηγητής δέχεται 0, 1 ή 2 ερωτήσεις με ίσες πιθανότητες $\frac{1}{3}$.
- Σε κάθε ερώτηση που του τίθεται απαντάει λάθος με πιθανότητα $\frac{1}{4}$, ανεξάρτητα από οτιδήποτε άλλο.
- X: Αριθμός ερωτήσεων.

Παράδειγμα: Λάθη απαντήσεων καθηγητή

- Κατά τη διάρκεια μιας ομιλίας του, ένας καθηγητής δέχεται 0, 1 ή 2 ερωτήσεις με ίσες πιθανότητες $\frac{1}{3}$.
- Σε κάθε ερώτηση που του τίθεται απαντάει λάθος με πιθανότητα $\frac{1}{4}$, ανεξάρτητα από οτιδήποτε άλλο.
- X: Αριθμός ερωτήσεων.
- Y: Αριθμός λανθασμένων απαντήσεων.

Παράδειγμα: Λάθη απαντήσεων καθηγητή

- Κατά τη διάρκεια μιας ομιλίας του, ένας καθηγητής δέχεται 0, 1 ή 2 ερωτήσεις με ίσες πιθανότητες $\frac{1}{3}$.
- Σε κάθε ερώτηση που του τίθεται απαντάει λάθος με πιθανότητα $\frac{1}{4}$, ανεξάρτητα από οτιδήποτε άλλο.
- X: Αριθμός ερωτήσεων.
- Y: Αριθμός λανθασμένων απαντήσεων.
- $p_{X,Y}(x, y) =$;, $p_X(x) =$;, $p_Y(y) =$;

Παράδειγμα: Λάθη απαντήσεων καθηγητή

- Κατά τη διάρκεια μιας ομιλίας του, ένας καθηγητής δέχεται 0, 1 ή 2 ερωτήσεις με ίσες πιθανότητες $\frac{1}{3}$.
- Σε κάθε ερώτηση που του τίθεται απαντάει λάθος με πιθανότητα $\frac{1}{4}$, ανεξάρτητα από οτιδήποτε άλλο.
- X: Αριθμός ερωτήσεων.
- Y: Αριθμός λανθασμένων απαντήσεων.
- $p_{X,Y}(x, y) =$;, $p_X(x) =$;, $p_Y(y) =$;

Δεσμευμένη μέση τιμή - Ορισμοί

Δεσμευμένη μέση τιμή - Ορισμοί

- Δεσμευμένη μέση τιμή ως προς ενδεχόμενο A με $P(A) > 0$:
$$E[X|A] = \sum_x x p_{X|A}(x).$$
- Δεσμευμένη μέση τιμή δεδομένου ότι $Y = y$ με $p_Y(y) > 0$:
$$E[X|Y = y] = \sum_x x p_{X|Y}(x|y).$$

Δεσμευμένη μέση τιμή συνάρτησης τ.μ.

Δεσμευμένη μέση τιμή συνάρτησης τ.μ.

- Δεσμευμένη μέση τιμή συνάρτησης τ.μ. ως προς ενδεχόμενο A με $P(A) > 0$:

Δεσμευμένη μέση τιμή συνάρτησης τ.μ.

- Δεσμευμένη μέση τιμή συνάρτησης τ.μ. ως προς ενδεχόμενο A με $P(A) > 0$:

$$E[g(X)|A] = \sum_x g(x) p_{X|A}(x).$$

Δεσμευμένη μέση τιμή συνάρτησης τ.μ.

- Δεσμευμένη μέση τιμή συνάρτησης τ.μ. ως προς ενδεχόμενο A με $P(A) > 0$:

$$E[g(X)|A] = \sum_x g(x) p_{X|A}(x).$$

- Δεσμευμένη μέση τιμή συνάρτησης τ.μ. δεδομένου ότι $Y = y$ με $p_Y(y) > 0$:

Δεσμευμένη μέση τιμή συνάρτησης τ.μ.

- Δεσμευμένη μέση τιμή συνάρτησης τ.μ. ως προς ενδεχόμενο A με $P(A) > 0$:

$$E[g(X)|A] = \sum_x g(x) p_{X|A}(x).$$

- Δεσμευμένη μέση τιμή συνάρτησης τ.μ. δεδομένου ότι $Y = y$ με $p_Y(y) > 0$:

$$E[g(X)|Y = y] = \sum_x g(x) p_{X|Y}(x|y).$$

Δεσμευμένη μέση τιμή - Ιδιότητες

Δεσμευμένη μέση τιμή - Ιδιότητες

- Θεώρημα ολικής μέσης τιμής με σύνολα:

Δεσμευμένη μέση τιμή - Ιδιότητες

- Θεώρημα ολικής μέσης τιμής με σύνολα:
  $A_1, A_2, \ldots$ ξένα ανά δύο (ασυμβίβ.) $\text{και } \cup_{i=1}^{\infty} A_i = \Omega \Rightarrow$

Δεσμευμένη μέση τιμή - Ιδιότητες

- Θεώρημα ολικής μέσης τιμής με σύνολα: $A_1, A_2, \ldots$ ξένα ανά δύο (ασυμβίβ.) και $\cup_{i=1}^{\infty} A_i = \Omega \Rightarrow$

$$E[X] = \sum_{i=1}^{\infty} P(A_i) E[X|A_i].$$

Δεσμευμένη μέση τιμή - Ιδιότητες

- Θεώρημα ολικής μέσης τιμής με σύνολα:
  $A_1, A_2, \ldots$ ξένα ανά δύο (ασυμβίβ.) και $\cup_{i=1}^{\infty} A_i = \Omega \Rightarrow$
  $$E[X] = \sum_{i=1}^{\infty} P(A_i) E[X|A_i].$$
- Θεώρημα ολικής μέσης τιμής με άλλη τ.μ.:

Δεσμευμένη μέση τιμή - Ιδιότητες

- Θεώρημα ολικής μέσης τιμής με σύνολα:
  $A_1, A_2, \ldots$ ξένα ανά δύο (ασυμβίβ.) και $\cup_{i=1}^{\infty} A_i = \Omega \Rightarrow$

$$E[X] = \sum_{i=1}^{\infty} P(A_i) E[X|A_i].$$

- Θεώρημα ολικής μέσης τιμής με άλλη τ.μ.:

$$E[X] = \sum_{y} p_Y(y) E[X|Y = y].$$

Παράδειγμα 1: Μέση τιμή και διασπορά γεωμετρικής τ.μ.

Παράδειγμα 1: Μέση τιμή και διασπορά γεωμετρικής τ.μ.

- Ακολουθία δοκιμών Bernoulli με πιθανότητα επιτυχίας p.

Παράδειγμα 1: Μέση τιμή και διασπορά γεωμετρικής τ.μ.

- Ακολουθία δοκιμών Bernoulli με πιθανότητα επιτυχίας p.
- X: Αριθμός δοκιμών μέχρι την 1η επιτυχία.

Παράδειγμα 1: Μέση τιμή και διασπορά γεωμετρικής τ.μ.

- Ακολουθία δοκιμών Bernoulli με πιθανότητα επιτυχίας p.
- X: Αριθμός δοκιμών μέχρι την 1η επιτυχία.
- $E[X] =$;

Παράδειγμα 1: Μέση τιμή και διασπορά γεωμετρικής τ.μ.

- Ακολουθία δοκιμών Bernoulli με πιθανότητα επιτυχίας p.
- X: Αριθμός δοκιμών μέχρι την 1η επιτυχία.
- $E[X] =$; ;

Παράδειγμα 1: Μέση τιμή και διασπορά γεωμετρικής τ.μ.

- Ακολουθία δοκιμών Bernoulli με πιθανότητα επιτυχίας p.
- X: Αριθμός δοκιμών μέχρι την 1η επιτυχία.
- $E[X] = ;\ ;\ ;\ Var[X] = ;$

Παράδειγμα 1: Μέση τιμή και διασπορά γεωμετρικής τ.μ.

- Ακολουθία δοκιμών Bernoulli με πιθανότητα επιτυχίας p.
- X: Αριθμός δοκιμών μέχρι την 1η επιτυχία.
- $E[X] = ;\ ;\ ;\ Var[X] = ;\ ;$

Παράδειγμα 1: Μέση τιμή και διασπορά γεωμετρικής τ.μ.

- Ακολουθία δοκιμών Bernoulli με πιθανότητα επιτυχίας p.
- X: Αριθμός δοκιμών μέχρι την 1η επιτυχία.
- $E[X] = ;\ ;\ ;\ Var[X] = ;\ ;\ ;$

Παράδειγμα 2: Μέρες ως την ελευθερία

Παράδειγμα 2: Μέρες ως την ελευθερία

- Ένας φυλακισμένος διαλέγει μια από τρεις πόρτες.

Παράδειγμα 2: Μέρες ως την ελευθερία

- Ένας φυλακισμένος διαλέγει μια από τρεις πόρτες. Η 1η τον οδηγεί άμεσα στην ελευθερία.

Παράδειγμα 2: Μέρες ως την ελευθερία

- Ένας φυλακισμένος διαλέγει μια από τρεις πόρτες.
  Η 1η τον οδηγεί άμεσα στην ελευθερία.
  Η 2η τον οδηγεί πίσω στο κελί μετά από 3 μέρες.

Παράδειγμα 2: Μέρες ως την ελευθερία

- Ένας φυλακισμένος διαλέγει μια από τρεις πόρτες.
  Η 1η τον οδηγεί άμεσα στην ελευθερία.
  Η 2η τον οδηγεί πίσω στο κελί μετά από 3 μέρες.
  Η 3η τον οδηγεί πίσω στο κελί μετά από 10 μέρες.

Παράδειγμα 2: Μέρες ως την ελευθερία

- Ένας φυλακισμένος διαλέγει μια από τρεις πόρτες.
  Η 1η τον οδηγεί άμεσα στην ελευθερία.
  Η 2η τον οδηγεί πίσω στο κελί μετά από 3 μέρες.
  Η 3η τον οδηγεί πίσω στο κελί μετά από 10 μέρες.
- Όταν ο φυλακισμένος επιστρέψει στο κελί ξαναεπιλέγει άμεσα πόρτα (χωρίς να έχει μνήμη τί επέλεξε προηγούμενα) και η διαδικασία συνεχίζει μέχρι να ελευθερωθεί.

Παράδειγμα 2: Μέρες ως την ελευθερία

- Ένας φυλακισμένος διαλέγει μια από τρεις πόρτες.
  Η 1η τον οδηγεί άμεσα στην ελευθερία.
  Η 2η τον οδηγεί πίσω στο κελί μετά από 3 μέρες.
  Η 3η τον οδηγεί πίσω στο κελί μετά από 10 μέρες.
- Όταν ο φυλακισμένος επιστρέψει στο κελί ξαναεπιλέγει άμεσα πόρτα (χωρίς να έχει μνήμη τί επέλεξε προηγούμενα) και η διαδικασία συνεχίζει μέχρι να ελευθερωθεί.
- Μέσος αριθμός ημερών μέχρι την ελευθερία = ;

Παράδειγμα 2: Μέρες ως την ελευθερία

- Ένας φυλακισμένος διαλέγει μια από τρεις πόρτες.
  Η 1η τον οδηγεί άμεσα στην ελευθερία.
  Η 2η τον οδηγεί πίσω στο κελί μετά από 3 μέρες.
  Η 3η τον οδηγεί πίσω στο κελί μετά από 10 μέρες.
- Όταν ο φυλακισμένος επιστρέψει στο κελί ξαναεπιλέγει άμεσα πόρτα (χωρίς να έχει μνήμη τί επέλεξε προηγούμενα) και η διαδικασία συνεχίζει μέχρι να ελευθερωθεί.
- Μέσος αριθμός ημερών μέχρι την ελευθερία = ; ;

Παράδειγμα 2: Μέρες ως την ελευθερία

- Ένας φυλακισμένος διαλέγει μια από τρεις πόρτες.
  Η 1η τον οδηγεί άμεσα στην ελευθερία.
  Η 2η τον οδηγεί πίσω στο κελί μετά από 3 μέρες.
  Η 3η τον οδηγεί πίσω στο κελί μετά από 10 μέρες.
- Όταν ο φυλακισμένος επιστρέψει στο κελί ξαναεπιλέγει άμεσα πόρτα (χωρίς να έχει μνήμη τί επέλεξε προηγούμενα) και η διαδικασία συνεχίζει μέχρι να ελευθερωθεί.
- Μέσος αριθμός ημερών μέχρι την ελευθερία = ; ; ;

Παράδειγμα 3: Ρίψεις νομίσματος μέχρι r συνεχόμενες Κ

Παράδειγμα 3: Ρίψεις νομίσματος μέχρι r συνεχόμενες Κ

- Νόμισμα φέρνει σε κάθε ρίψη Κ με πιθανότητα p και Γ με πιθανότητα $1-p$.

Παράδειγμα 3: Ρίψεις νομίσματος μέχρι r συνεχόμενες Κ

- Νόμισμα φέρνει σε κάθε ρίψη Κ με πιθανότητα p και Γ με πιθανότητα $1 - p$.
- T_r: Αριθμός ρίψεων μέχρι να παρατηρηθούν r συνεχόμενες κορώνες.

Παράδειγμα 3: Ρίψεις νομίσματος μέχρι r συνεχόμενες Κ

- Νόμισμα φέρνει σε κάθε ρίψη Κ με πιθανότητα p και Γ με πιθανότητα $1-p$.
- T_r: Αριθμός ρίψεων μέχρι να παρατηρηθούν r συνεχόμενες κορώνες.
- $E[T_r] =$;

Παράδειγμα 3: Ρίψεις νομίσματος μέχρι r συνεχόμενες Κ

- Νόμισμα φέρνει σε κάθε ρίψη Κ με πιθανότητα p και Γ με πιθανότητα $1-p$.
- T_r: Αριθμός ρίψεων μέχρι να παρατηρηθούν r συνεχόμενες κορώνες.
- $E[T_r] =$; ;

Παράδειγμα 3: Ρίψεις νομίσματος μέχρι r συνεχόμενες Κ

- Νόμισμα φέρνει σε κάθε ρίψη Κ με πιθανότητα p και Γ με πιθανότητα $1-p$.
- T_r: Αριθμός ρίψεων μέχρι να παρατηρηθούν r συνεχόμενες κορώνες.
- $E[T_r] =$; ; ;

Παράδειγμα 4: Η κότα και τα αυγά

Παράδειγμα 4: Η κότα και τα αυγά

- Κότα γεννάει σε ένα μήνα N αυγά.

Παράδειγμα 4: Η κότα και τα αυγά

- Κότα γεννάει σε ένα μήνα N αυγά.
- Η τ.μ. N ακολουθεί την κατανομή Poisson(λ) με σμπ. $p_N(n) = e^{-\lambda}\frac{\lambda^n}{n!}, \ n = 0, 1, 2, \ldots$.

Παράδειγμα 4: Η κότα και τα αυγά

- Κότα γεννάει σε ένα μήνα N αυγά.
- Η τ.μ. N ακολουθεί την κατανομή Poisson(λ) με σμπ. $p_N(n) = e^{-\lambda}\frac{\lambda^n}{n!}$, $n = 0, 1, 2, \ldots$.
- Κάθε αυγό εκκολάπτεται ανεξάρτητα από τα άλλα με πιθανότητα p.

Παράδειγμα 4: Η κότα και τα αυγά

- Κότα γεννάει σε ένα μήνα N αυγά.
- Η τ.μ. N ακολουθεί την κατανομή Poisson(λ) με σμπ. $p_N(n) = e^{-\lambda}\frac{\lambda^n}{n!}, \; n = 0, 1, 2, \ldots$.
- Κάθε αυγό εκκολάπτεται ανεξάρτητα από τα άλλα με πιθανότητα p.
- K: Πλήθος αυγών που εκκολάφθηκαν.

Παράδειγμα 4: Η κότα και τα αυγά

- Κότα γεννάει σε ένα μήνα N αυγά.
- Η τ.μ. N ακολουθεί την κατανομή Poisson(λ) με σμπ. $p_N(n) = e^{-\lambda}\frac{\lambda^n}{n!}, \; n = 0, 1, 2, \ldots$.
- Κάθε αυγό εκκολάπτεται ανεξάρτητα από τα άλλα με πιθανότητα p.
- K: Πλήθος αυγών που εκκολάφθηκαν.
- $P(N = n, K = k) =$;

Παράδειγμα 4: Η κότα και τα αυγά

- Κότα γεννάει σε ένα μήνα N αυγά.
- Η τ.μ. N ακολουθεί την κατανομή Poisson(λ) με σμπ. $p_N(n) = e^{-\lambda}\frac{\lambda^n}{n!}$, $n = 0, 1, 2, \ldots$.
- Κάθε αυγό εκκολάπτεται ανεξάρτητα από τα άλλα με πιθανότητα p.
- K: Πλήθος αυγών που εκκολάφθηκαν.
- $P(N = n, K = k) =$;
- $P(K = k) =$;

Παράδειγμα 4: Η κότα και τα αυγά

- Κότα γεννάει σε ένα μήνα N αυγά.
- Η τ.μ. N ακολουθεί την κατανομή Poisson(λ) με σμπ. $p_N(n) = e^{-\lambda}\frac{\lambda^n}{n!}, \; n = 0, 1, 2, \ldots$.
- Κάθε αυγό εκκολάπτεται ανεξάρτητα από τα άλλα με πιθανότητα p.
- K: Πλήθος αυγών που εκκολάφθηκαν.
- $P(N = n, K = k) =$;
- $P(K = k) =$;
- $E[K|N = n] =$;

Παράδειγμα 4: Η κότα και τα αυγά

- Κότα γεννάει σε ένα μήνα N αυγά.
- Η τ.μ. N ακολουθεί την κατανομή Poisson(λ) με σμπ. $p_N(n) = e^{-\lambda}\frac{\lambda^n}{n!}, \; n = 0, 1, 2, \ldots$.
- Κάθε αυγό εκκολάπτεται ανεξάρτητα από τα άλλα με πιθανότητα p.
- K: Πλήθος αυγών που εκκολάφθηκαν.
- $P(N = n, K = k) = \;;$
- $P(K = k) = \;;$
- $E[K|N = n] = \;;$
- $E[N|K = k] = \;;$

Παράδειγμα 4: Η κότα και τα αυγά

- Κότα γεννάει σε ένα μήνα N αυγά.
- Η τ.μ. N ακολουθεί την κατανομή Poisson(λ) με σμπ. $p_N(n) = e^{-\lambda}\frac{\lambda^n}{n!},\ n = 0, 1, 2, \ldots$.
- Κάθε αυγό εκκολάπτεται ανεξάρτητα από τα άλλα με πιθανότητα p.
- K: Πλήθος αυγών που εκκολάφθηκαν.
- $P(N = n, K = k) =$;
- $P(K = k) =$;
- $E[K|N = n] =$;
- $E[N|K = k] =$;
- $E[N] =$;, $E[K] =$;

Παράδειγμα 5: Μέση τιμή και διασπορά τυχαίου αθροίσματος

Παράδειγμα 5: Μέση τιμή και διασπορά τυχαίου αθροίσματος

- $X_1, X_2, \ldots$ ανεξάρτητες και ισόνομες τ.μ. με $E[X_i] = \mu_X$ και $Var[X_i] = \sigma_X^2$.

Παράδειγμα 5: Μέση τιμή και διασπορά τυχαίου αθροίσματος

- $X_1, X_2, \ldots$ ανεξάρτητες και ισόνομες τ.μ. με $E[X_i] = \mu_X$ και $Var[X_i] = \sigma_X^2$.
- N ακέραια, μη-αρνητική τ.μ., ανεξάρτητη των $X_1, X_2, \ldots$, με με $E[N] = \mu_N$ και $Var[N] = \sigma_N^2$.

Παράδειγμα 5: Μέση τιμή και διασπορά τυχαίου αθροίσματος

- $X_1, X_2, \ldots$ ανεξάρτητες και ισόνομες τ.μ. με $E[X_i] = \mu_X$ και $Var[X_i] = \sigma_X^2$.
- N ακέραια, μη-αρνητική τ.μ., ανεξάρτητη των $X_1, X_2, \ldots$, με με $E[N] = \mu_N$ και $Var[N] = \sigma_N^2$.
- $S_N = \sum_{i=1}^{N} X_i$.

Παράδειγμα 5: Μέση τιμή και διασπορά τυχαίου αθροίσματος

- $X_1, X_2, \ldots$ ανεξάρτητες και ισόνομες τ.μ. με $E[X_i] = \mu_X$ και $Var[X_i] = \sigma_X^2$.
- N ακέραια, μη-αρνητική τ.μ., ανεξάρτητη των $X_1, X_2, \ldots$, με με $E[N] = \mu_N$ και $Var[N] = \sigma_N^2$.
- $S_N = \sum_{i=1}^{N} X_i$.
- $E[S_N] = ;, Var[S_N] = ;$

Μελέτη

Μελέτη

Μπερτσεκάς, Δ.Π. και Τσιτσικλής, Γ.Ν. (2013) Εισαγωγή στις Πιθανότητες με Στοιχεία Στατιστικής, Εκδόσεις Τζιόλα.

- Θεωρία:

  2.6 Δέσμευση

- Ασκήσεις:

  Τα παραδείγματα που περιέχονται σε αυτές τις διαφάνειες και δεν έγιναν στην τάξη.

Τέλος Διαλέξεως

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «*Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών*» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών 2015. Αντώνιος Οικονόμου. «Πιθανότητες και Στατιστική. Διακριτές τυχαίες μεταβλητές». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: http://opencourses.uoa.gr/courses/DI46/.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.